

ASIA Kunnan hankintaohjeen ja hallintosäännön vastainen menettely**KANTELU**

Kantelijat ovat oikeuskanslerille 29.3.2018 osoittamassaan kirjoituksessa arvostelleet Pirkkalan kunnan ympäristöterveyspäällikön ja valvontaeläinlääkärin menettelyä. Kantelijat katsovat, että ympäristöterveyspäällikkö ja valvontaeläinlääkäri ovat edistäneet työaikanaan yksityisen yrityksen tietojärjestelmän markkinointia. Kirjoituksen mukaan tietojärjestelmän laatujärjestelmään on kopioitu osia suoraan Pirkkalan kunnan laatujärjestelmästä. Kantelijoiden 2.5.2018 päivätyn lisäkirjoituksen mukaan ympäristöterveyspäällikkö on allekirjoittanut yrityksen kanssa tietojärjestelmäsopimuksen joulukuussa 2017, mutta sitä ei ole laitettu nähtäville. Sopimuksesta olisi kirjoituksen mukaan pitänyt tehdä valituskelpoinen hankintapäätös ja hankinnasta olisi pitänyt pyytää lausuntoa toimialajohtajalta. Asia olisi myös pitänyt tuoda ensin Pirkkalan ympäristöterveyslautakunnan käsittelyyn. Kirjoituksen mukaan ympäristöterveyspäällikkö on myös mahdollisesti ollut jäävi asiassa.

SELVITYS

Pirkkalan kunnan selvitys ja lausunto on saapunut 30.8.2018. Kunnan lausunnossa todetaan, että asian tultua kunnassa keväällä 2018 ilmi se on johtanut sisäisiin toimenpiteisiin. Kunnan näkemyksen mukaan ympäristöterveyspäällikön omistususuus sekä ilmeinen palvelussuhde yrityksessä aiheuttaa esteellisyyden päätöksenteossa kyseiseltä yritykseltä tehtävään hankintaan. Kunnan hankintaohjeen ja hallintosäännön mukaan yli 5000 euron, mutta alle kansallisen kynnysarvon jäävistä hankinnoista on tehtävä kirjallinen päätös. Tässä asiassa olisi tullut tehdä kirjallinen, valituskelpoinen päätös. Lausunnon mukaan ympäristöterveyspäällikkö on hakenut sivutoimilupaa keväällä 2018 ja tehnyt sidonnaisuusilmoituksen. Kansliapäällikkö on ryhtynyt ympäristöterveyspäällikköä koskeviin työnjohdollisiin toimenpiteisiin liittyen asiakokonaisuuteen. Asian jatkotoimenpiteet ovat lausunnon mukaan kesken, ja hankinnan oikaisemisen tarvitsemat toimenpiteet arvioidaan kokonaisuutena.

VASTINE

Kantelijat ovat antaneet vastineen asiassa.

RATKAISU

Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasa-puolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Lain 27 §:n mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Kuntalain (410/2015) 90 §:ssä on säännös kunnan hallintosäännössä annettavista tarpeellisista määräyksistä. Lain 97 §:ssä on säännökset esteellisyydestä ja lain 84 §:ssä sidonnaisuuksien ilmoittamisesta.

Pirkkalan kunnan hallintosäännön mukaan ympäristöterveyspäällikkö johtaa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuoltoa, vastaa ympäristöterveydenhuollon palvelujen antamisesta yhteistoiminta-alueella ja käyttää ympäristöterveyslautakunnan puhevaltaa ympäristöterveydenhuollon asioissa, ellei lautakunta toisin päätä. Hallintosäännön mukaan yli 10000 euron suuruisista hankinnoista tulee tehdä erillinen päätös.

Pirkkalan kunnan hankintaohjeen mukaan yli 5000 euron hankinnoista, jotka jäävät alle kansallisen kynnsarvon, on tehtävä kirjallinen, perusteltu ja valituskelpoinen päätös.

Arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet

Kunnan ympäristöterveyspäällikkö teki yrityksen kanssa sopimuksen tietojärjestelmän hankkimisesta joulukuussa 2017. Hän haki kunnalta sivutoimilupaa keväällä 2018 ja teki tällöin myös sidonnaisuusilmoituksen, koska hän oli hankkinut kyseisen osakkeita ja tullut yhtiön pienomistajaksi.

Kantelukirjoituksen ja asiassa saadun selvityksen perusteella ei ole mahdollista arvioida riittävän luotettavasti, millainen sidonnaisuus ympäristöterveyspäälliköllä oli yritykseen joulukuussa 2017 ja oliko hän jo silloin esteellinen tekemään sopimuksen tietojärjestelmän hankkimisesta. Kuten kunnan antamasta lausunnosta kuitenkin ilmenee, olisi hankinnasta tullut kunnan hankintaohjeen ja hallintosäännön mukaan joka tapauksessa tehdä kirjallinen, valituskelpoinen päätös. Tällaista päätöstä ei saadun selvityksen mukaan ole tehty missään vaiheessa.

Kiinnitän Pirkkalan kunnan ja ympäristöterveyspäällikön huomiota kunnan hallintosäännön ja hankintaohjeen mukaisten menettelytapojen huolelliseen noudattamiseen.

Pyydän lisäksi Pirkkalan kuntaa toimittamaan 30.6.2019 mennessä selvityksen niistä toimenpiteistä, joita kunnassa on tehty kantelukirjoituksessa tarkoitetun asian ilmitulon jälkeen ja joihin viitataan myös kunnan antamassa lausunnossa. Pyydän samalla toimittamaan selvityksen siitä, miten kunnan hallinnossa pyritään vastaisuudessa varmistamaan asioiden valmistelun, esittelyn ja päätöksenteon puolueettomuus sekä hallintolain ja kuntalain esteellisyysäännösten huomioiminen.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama